

Tập thơ Quang Dũng

Website: <http://motsach.info>

Date: 11-October-2012

Bố Hạ

Cuối năm trên đường đi Bố Hạ
Tháng chạp mùa cam lửa đốt vườn
Bãi sỏi quanh co dòng nước chậm
Cheo leo cầu tạm vắt sông Thương
Xe ngựa bình yên leo dốc đở
Cuối năm trên đường đi Bố Hạ
Đỉnh đồi quán sậy dựng phen lau
Ngựa dùng rử bụi than tàu hỏa
Đường áp chia tay khách hỏi chào
Cuối năm trên đường đi Bố Hạ
Ruộng bậc thang còn trơ gốc rạ
Rừng núi mờ xa khói trẻ trâu
Tôi nón trung du em về đâu
Nhớ ai trên đường đi Bố Hạ...
Rừng xa Yên Thế hùm thiêng nằm
Đồn cũ Phồn Xương rét cuối năm
Râu tóc tướng quân cờ nghĩa rủ
Ngựa chiến băng đường dấu còn mới
Nếp bóng vườn cam đường Bố Hạ
Mã Tây, tri huyện lập công làm
Bia ký quân thù trận Nhã Nam

Chiêu Quân

Tuyết lạnh che mờ trời Hán Quốc
Tỳ bà lạnh lạnh buốt cung Thương
Tang tình năm ngón sầu dâng lệ
Chiêu Quân sang Hồ xừ hồ xang
Đây Nhạn Môn Quan đường ải vắng
Trường Thành xa lắm Hán Vương ơi!
Chiêu Quân che khép mền chiên bạch
Gió bắc trời Phiên thấm lạnh rồi
Ngó lại xanh xanh triều Hán Đế
Tùng hàng châu lệ thấm chiên nhung
Quân vương chắc cũng say và khóc
Ái khanh! Ái khanh! Lời ghen ngừng
Hồ xang hồ xang xự hồ xang
Chiêu Quân nàng ơi lệ dâng hàng
Lã chã trời Phiên mưa tuyết xuống
Chiêu Quân sang Hồ, xừ hồ xang.
1937

Cố Quận

Trăng sáng sân vờn đôi bóng cau
Ngồi đây mà gửi nhớ phương nào
Gió mát long lanh vàng Bắc Đẩu
Tiết hè ếch nhái rộn bờ ao.

Ngồi đây năm năm miền ly hương
Quê người đôi gót mỗi tha phương
Có những chiều trăng tròn đỉnh núi
Nhà ai chày gạo giã đêm sương

Tịch mạch sầu voi bèo râm ran
Chuối vườn khuya lọt ánh trăng tàn
Người ơi quê cũ đèn hoe ngọn
Tóc bạc trông chừng cổng héo hon.

Ngõ trúc quanh quanh sâu bóng lá
Trăng vàng rơi rắc nẻo nào xưa
Ngõ cũ không mong người trở lại
Mà mùi hoa mộc vẫn thơm đưa.

Em ơi, Em ơi đêm dần voi
Trông về phương ấy ngóng trông người
Trăng có soi qua đầu tóc bạc
Nẻo chừng Cố Quận nhớ thương ời!

Trăng sáng năm năm mùa lại mùa
Hạ này voi lại nhớ thu xưa
Người đi người đi đường quanh quanh
Ngày tháng thương vay kẻ đợi chờ.

1940

Đêm Bạch Hạc

Có những chiếc giường lạ
Nhìn ra mảnh sân nào
Nửa đêm chợt thức giấc
Thấy ta nằm ở đâu...

Như cánh chim mỗi cánh
Lạc vào rừng không quen
Không chọn cành ngủ đỗ
Nào mong gì ấm êm.

Đêm nay đêm Bạch Hạc[1]
Ta tạt vào nhà ai
Nghe sông Lô cuộn nước
Dềnh lên suốt đêm dài.

Sớm mai rồi tiễn biệt
Tóc đẹp nhưong băng khuâng
Một đêm dài để nhớ
Những người xa vô cùng.

Mái nhà đêm Bạch Hạc
Có nhớ người đi không?

Chú thích

1. Tên một làng ở tỉnh Bạch Hà, huyện Lương Sơn, phường Vĩnh Tường, tỉnh Sơn Tây, sau thuộc tỉnh Vĩnh Yên, nay thuộc huyện Vĩnh Tường, tỉnh Vĩnh Phúc, chỗ sông Lô hợp với sông Thao, cách trung tâm Việt Trì 4km về phía Đông Nam

Đôi Bờ

Thương nhớ ơ hờ, thương nhớ ai?
Sông xa từng lớp lớp mưa dài
Mắt kia em có sầu cô quạnh
Khi chớm heo về một sớm mai
Rét muốt mùa sau chùng sắp ngự
Bên này em có nhớ bên kia
Giăng giăng mưa bụi qua phòng tuyến
Quạnh vắng chiều sông lạnh bến tề
Khói thuốc xanh dòng khơi lối xưa
Đêm đêm sông Đáy lạnh đôi bờ
Thoáng hiện em về trong đáy cốc
Nói cười như chuyện một đêm mơ
Xa quá rồi em người mỗi ngã
Bên này đất nước nhớ thương nhau
Em đi áo mỏng buông hồn tử
Dòng lệ thơ ngây có dạt dào?

Hồ Nam

Ai biết Hồ Nam giờ ra sao?
Xa cách hồn quê động bóng cau
Đám cưới qua đò quai nón mới
Mười năm còn tưởng bóng cô dâu

Ai biết Hồ Nam giờ đổi thay
Bãi sỏi gằm quanh nước réo ngày
Em nhỏ tắm trâu chiều núi biếc
Giờ em chiến sĩ ở đâu đây

Ai nhớ Hồ Nam mây trắng xa
Giây nói tham mưu giảng mọi nhà
Tư lệnh cùng dân ăn cỗ giỗ
Đi rồi còn nhắc mãi quân ta

“Một hàng cau phơ phất
Một hàng mây xa xôi
Trong mưa chiều hiu hắt
Buồn lắm Hồ Nam ơi!”

Vàng cũ thời gian trang nhật ký
Bâng khuâng y tá mắt trông người
Chưa vào chiến dịch – quân y vắng
Quê nhà Hà Nội dạ như khơi.

Kẻ Ở

Mai chị về em gửi gì không?
Mai chị về nhớ má em hồng
Đường đi không gió lòng sao lạnh
Bụi vương ngang đầu mong nhớ mong

Quê chị về xa tím dậm xa
Rừng thu chiều sao xác canh gà
Hoa rơi khắp lối, sương muôn ngã
Ngựa lạc rừng hoang qua lướt qua

Ngựa chị dùng bên thác trong veo
Lòng chị buồn khi nắng qua đèo
Nơi đây lá giạt vương chân ngựa
Hươu chạy quay đầu theo ngó theo

Rừng đêm nhòa bóng nhớ hoang mang
Ngựa chị dùng bên thác trắng vàng
Sao rơi đáy nước vương chân ngựa
Buồn dâng đôi mi hàng lại hàng.

Chú thích

Bài thơ này có chút nghi vấn về tiểu sử. Bài thơ được coi là của Quang Dũng vì nó xuất hiện trong một cuốn sổ tay của ông. Tuy nhiên, Quang Dũng chưa bao giờ nhận đó là tác phẩm của mình cả. Trong khi chưa rõ tác giả thật thụ của bài thơ, chúng tôi tạm để nó ở đây theo hầu hết các tài liệu chúng tôi có. Xét cho cùng, tứ thơ, phong cách và nhạc điệu của bài thơ cũng rất... Quang Dũng.

Không Đề

Em mãi là hai mươi tuổi
Ta mãi là mùa xanh xưa
Những cây ổi thơm ngày ấy
Và vầng hoa ngâu mưa thu
Tóc anh đã thành mây trắng
Mắt em đáng thời gian qua

Ngày nay ngày nay
Chuyện đẹp qua đi
Thời gian gấp ruổi
Còn lại chúng ta
Em mãi là hai mươi tuổi
Ta mãi là mùa xanh xưa
Giữ trọn tình người cho đẹp

Oi! Con đường xưa
Những mùa trút lá
Cành bàng mờ côi
Cổng cũ rêu phong
Ý đợi người

Oi! Con đường xưa
Men vườn ổi thơm
Em tuổi hai mươi
Yêu anh hào hiệp

Bỏ em anh đi
Đường hai mươi năm
Dài bao chia ly
Có những vợ chồng

Không là trăm năm
Mà tình thương yêu

Sông ơi! Dài sao
Rộng ơi! Biển cả
Thôi em nước mắt
Đừng rơi lã chã!

Em mãi là hai mươi tuổi
Ta mãi là mùa xanh xưa

Giữ trọn tình người cho đẹp

1970

Lính Râu Rìa

Khuya khoắt bờ sông vắng
Lửa hồng quán tản cư
Lính mấy chàng vất vả
Tìm sống một đêm thơ

Một anh gọi cà-phê
Một người kêu thuốc lá
Một anh nhìn sau trước
“Chị ơi ly rượu nhỏ”

Rượu nhỏ một ly thôi
Đời lính đã kham rồi
Một ly cho đỡ mặt
Cho lên hương cuộc đời

“Chị ơi! Cháu ngủ đâu?”
Thế rồi bế con chị
Anh lim dim cúi đầu

Cô bé cười chúm chím
Mắt non nhìn như sao
Má hồng như trái mận
Mùa đang độ ngọt ngào

Bàn tay như rễ cây
Bộ râu như bàn chải
Anh hôn con người ta
Anh ôm ghi bé mãi

Cô bé năm tháng trời
Anh tuổi vừa ba mươi
Con anh giờ nơi đâu?
Anh mỉm cười rười rượi

Khi anh về đã xa
Chị dọn hàng đi ngủ
Chép miệng trong hơi chăn
Chị buồn chi không rõ

Khuya khoắt bờ sông vắng
Tiếng súng rền xa xa
Bước chân người rạo rục

Tiếng hát chèo đêm xa

Kênh đào, cuối thu đông 1948

Mắt Người Sơn Tây

Em ở thành Sơn chạy giặc về
Tôi từ chinh chiến cũng ra đi
Cách biệt bao ngày quê Bất Bạt
Chiều xanh không thấy bóng Ba Vì

Vàng trán em mang trời quê hương
Mắt em diu dịu buồn Tây phương
Tôi nhớ xứ Đoài mây trắng lắm
Em đã bao ngày em nhớ thương?

Mẹ tôi, em có gặp đâu không
Bao xác già nua ngập cánh đồng
Tôi nhớ một thằng con bé nhỏ
Bao nhiêu rồi xác trẻ trôi sông!

Từ độ thu về hoang bóng giặc
Điều tàn ôi lại nói điều tàn!
Đất đá ong khô nhiều tuổi lệ
Em đã bao ngày lệ chứa chan?

Đôi mắt người Sơn Tây
U ẩn chiều lưu lạc
Buồn viễn xứ khôn khuây
Tôi gửi niềm nhớ thương
Em mang giùm tôi nhé
Ngày trở lại quê hương
Khúc hoàn ca rớm lệ

Bao giờ trở lại làng Bương Cấn
Về núi Sài Sơn ngó lúa vàng
Sông Đáy chậm nguồn qua Phủ Quốc
Sáo diều khuya khoắt thổi đêm trăng

Bao giờ tôi gặp em lần nữa
Chắc đã thanh bình rộn tiếng ca
Đã hết sắc mùa chinh chiến cũ
Còn có bao giờ em nhớ ta?

1949

Mây Đầu Ô

Mây ở đầu ô mây lang thang
Ôi! Chật làm sao
Góc phố phường
Mây ở đầu ô
Hẹn những chân trời xa lạ
Qua một ngọn cột đèn
Chiều tối lại bùng con mắt đỏ
Cành bàng mái cũ khảng khiu
Vườn đẹp khi mùa rụng lá
Cành bàng lại mở tàn xanh
Mùa hạ về theo chim sẻ
Nhưng ta có gì
Tự thấy những ngày không tẻ?
Mây trắng lang thang
Gió đuổi bời bời phố chật
Những lớp người hai mươi tuổi
Ca nước đập vỏ bình toong
Khăn mặt thấm mồ hôi
Bụi đỏ
Bụi vàng
Trung du bóng cọ
Nắng đốt màu da họ
Là nắng triền cao
Tay sém ngấn mặt trời
Là trời công trường xa tít tắp
Áo ngực xanh yếm biển
Bay bay dải mũ Hải Quân
Những gã hai mươi mùa xuân
Từ đâu thổi vào thành phố?...
Mây mùa thu
Lọt qua trời hẹp ngõ
Lướt nhanh qua mái ngói ba tầng
Tiếng dương cầm...
Ta theo tiếng nhạc
Bay khỏi mái nhà
Ta mê xanh thắm
Như cánh chim trời

Thấy
Mình còn sức trẻ
Ơi! Những bạn tôi
Vào lớp tuổi năm mươi
Mây ở đầu ô
Trời xanh lộng thế...

Những Cô Hàng Xén

Rặng vải ven sông Đáy
Um tùm bóng cuối xuân
Sông cạn phơi lòng cát trắng
Người qua nâng váy ôm quần
Những gánh hàng xén bờ cặng
Má hồng thôn nữ
Thoảng mùi thơm quê mùa
Hơi thở ấm trầu đen rung rúc
Mẹ già nón nhẹ bay tua

Rặng vải um tùm quả chín
Mòng mọng căng lên sức sống chan hòa
Cuối xuân mây lạnh
Đầu hạ gió đưa
Tu hú phương nào bịn rịn

Tu hú tu hú
Mùa vải ven bờ
Nơi quê hương trời xua ấu thơ
Mái tóc em vừa vương hương bưởi
Chân nhẹ nhàng còn dính phấn hoa
Thôn nào cô mới đi qua
Gà vừa gáy sáng
Thất lung đào bên sông im lặng
Kĩu kịt đôi bờ
Các cô hàng xén ngày xưa

Các cô hàng xén ngày xưa
Gương tròn bỏ túi
Tóc giắt hoa nhài
Hay ngậm ngùi xem Nhị Độ Mai
Gấp trang sách lại thương đời Cúc Hoa
Trong bồ đủ loại Tây Du
Chinh Đông Chinh Tây
Bìa sơn dầu gáy mốc
Đôi cuốn Thạch Sanh
Một chồng Trê Cóc
Khi gió mùa xuân
Xanh càng tươi lộc

Bói trang Kiều xem chuyện nhân duyên

Tiếng trường xa đã điểm

Đường về trường huyện xôn xao

Các cô đôi má ửng đào

Mấy anh lớp nhất lối nào vừa qua

Hàng các cô

Ngòi bút "ba la"

Giấy tây, phẩm tím

Mười bó quản bút

Thuốc kẻ tẩy chì

Các anh sắp đến mùa thi

Lúa đồng cũng sắp đến kỳ vàng hoe.

Rặng vải quanh đường về

Quả ngả màu hoàng hôn đỏ sẫm

Sóng hiu hiu chiều

Gió mát ven đê

Các cô hàng xén gánh về

Tiếng cười khúc khích

Tu hú im rồi

Vàng nghiêng nắng chéch

Các cô về qua sông

Sông Đáy xuôi dài cồn cát mênh mông

Làng bên bờ xanh mía

Thoảng mùi hoa lan hoa nhài nhè nhẹ

Tiếng nói xa dần

Chiều tím cuối mùa xuân

Sông nước trong xanh

Những bước chân tròn cát mịn

Hàng cau chiều phát phơ

Diều sáo vang lên trắng sáng tỏ

Ngõ làng rộn tiếng cười reo, chó sủa

Hoa lan vào ngõ tối còn thơm

Các cô hàng xén về làng

Các cô hàng xén về làng

Mai lại đi từ tối đất

Cần cù nuôi mẹ nuôi em

Những cô hàng xén tên xinh

Đẹp như ca dao nước Việt.

1951

Quán Bên Đường

Tôi khách qua đường trưa nắng gắt
Nghĩ nhờ đây quán lếch tường xiêu
Giàn mướt nghèo không hứa hẹn bao nhiêu
Mùa gạo đắt, đường xa, thưa khách vắng
Em đắp chăn dày, tóc em trĩu nặng
Tôi mỗi hôm ra ngực áo chan chan
Hồn lính mơ qua vài sợi tóc
Đường tản cư bao suối lạ sương ngàn
Em mê sáng sốt hồng lên má đỏ
Em có một mình nhà hoang vắng quá
Mảnh chăn đào em đắp có hoa thiêu
Hàng cửa em chai lọ xác xơ nghèo
Tôi nhìn lại, mảnh quần xưa đã vá
Tôi chợt nhớ chúng ta không nhà cửa
Em tản cư tôi là lính tiền phương
Xa Hà Nội cùng nhau từ một thửa
Lòng rung rung thương nhau qua dọc đường
Tiền nước trả em rồi. Nắng gắt
Đường xa xa mờ mờ núi và mây
Hồn lính vương qua vài sợi tóc
Tôi thương mà em đâu có hay.

Tây Tiến

Sông Mã xa rồi Tây tiến ơi!
Nhớ về rừng núi nhớ chơi vơi
Sài Khao sương lấp đoàn quân mỏi
Mường Lát hoa về trong đêm hơi
Dốc lên khúc khuỷu dốc thăm thẳm
Heo hút cồn mây súng ngửi trời
Ngàn thước lên cao ngàn thước xuống
Nhà ai Pha Luông mưa xa khơi
Anh bạn dãi dầu không bước nữa
Gục lên súng mũ bỏ quên đời!
Chiều chiều oai linh thác gầm thét
Đêm đêm Mường Hịch cọp trêu người
Nhớ ôi Tây tiến cơm lên khói
Mai Châu mùa em thơm nếp xôi
Doanh trại bừng lên hội đuốc hoa
Kìa em xiêm áo tự bao giờ
Khèn lên man điệu nàng e ấp
Nhạc về Viên Chăn xây hồn thơ
Người đi Châu Mộc chiều sương ấy
Có thấy hồn lau nẻo bến bờ
Có nhớ dáng người trên độc mộc
Trôi dòng nước lũ hoa đong đưa
Tây tiến đoàn quân không mọc tóc
Quân xanh màu lá dữ oai hùm
Mắt trừng gửi mộng qua biên giới
Đêm mơ Hà Nội dáng kiều thơm
Rải rác biên cương mồ viễn xứ
Chiến trường đi chẳng tiếc đời xanh
Áo bào thay chiếu anh về đất
Sông Mã gầm lên khúc độc hành
Tây tiến người đi không hẹn ước
Đường lên thăm thẳm một chia phôi
Ai lên Tây tiến mùa xuân ấy
Hồn về Sầm Nứa chẳng về xuôi.

Phù Lưu Chanh -- 1948

Trắc Ẩn

Chưa gặp sao đành thương nhớ nhau?
Đòi phen số mệnh cũng cơ cầu
Người đi mang nửa hồn đơn lẻ
Tôi về hoài vọng một đôi câu
Khói thuốc chiều sông, hơi dáng người!
Phương nào đôi mắt ngó xa xôi
Nào ai biết được niềm u ẩn
Tùng lảng nhiều trong những mảnh đời
Tôi viết chiều nay, chiều tưởng vọng
Làm thơ mình lại tặng riêng mình
Sông trôi luống gợn dòng vô hạn
Biển biệt ngày xanh xa ngày xanh
Thời đại bao lần khô nước mắt
Hoa đèn riêng gửi chút tâm tư
Ngấn dài đã học người thiên cổ
Vạn đại sâu lên chẳng bến bờ
Chiều ấy em về thương nhớ ai?
Tôi chắc đường đi đã rất dài
Tim tím chiều hôm lên bóng núi
Dọc đường mờ những cánh hoa phai.
Một chút linh hồn nhỏ
Đi về chân núi xanh
Màu tím chiều chầm chậm
Hoàng hôn nghe một mình
Giáo đường chuông rời rạc
Tan vỡ nhiều âm thanh
Một chút linh hồn nhỏ
Đi về chân núi xanh
1949

Trưa Hè

Trưa hè bỗng nhớ sông quê
Nước xa không bóng thuyền đi đôi dòng
Thóc nhà ai có phơi không?
Chói chang lửa thóc sân trông bóng người
Vại mưa in dáng mây trời
Em soi bóng có nhớ người xa em?
Bờ tre gió đánh lả mềm
Thoảng say mùi nái bên thềm ai giảng
Xa quê dầu chẳng võ vàng
Trông mây núi nhớ mây làng về trưa
Tháng 5, 1960